

*Голові разової спеціалізованої вченої ради
у Львівському державному університеті
внутрішніх справ,
професору кафедри оперативно-розшукової діяльності
факультету № 2 Інституту з підготовки фахівців для
підрозділів Національної поліції, доктору юридичних
наук, професору Анатолію МОВЧАНУ*

ВІДГУК

**офіційного опонента, доктора юридичних наук, професора Фоміної Тетяни
Григорівни на дисертацію Гуцуляка Юрія Васильовича «Нормативно-
правова модель розслідування кримінальних проступків у формі дізнання»,
представлену на здобуття наукового ступеня доктора філософії за
спеціальністю 081 «Право»**

Обґрунтування вибору теми дослідження. Сталою тенденцією останніх десятиліть у багатьох державах світу стало створення нормативної основи для максимальної ефективності кримінального провадження шляхом регламентації форм спрощеного провадження, враховуючи тяжкість кримінального правопорушення, сукупність зібраних доказів та поведінку підозрюваного, обвинуваченого. Передусім, спрощення кримінального провадження передбачає раціоналізацію процедури щодо тих кримінальних правопорушень, що мають незначний рівень суспільної небезпеки та не мають великого суспільного значення. Яскравим прикладом таких спрощених порядків кримінального провадження в Україні є провадження щодо кримінальних проступків, досудове розслідування яких здійснюється у специфічній формі – у формі дізнання.

Особливості здійснення досудового розслідування кримінальних проступків регламентовано главою 25 КПК України. Впровадження інституту досудового розслідування у формі дізнання узгоджується з низкою концептуальних документів,

зокрема Рекомендацією № 6 R (87) 18 Комітету міністрів Ради Європи державам-членам «Стосовно спрощення кримінального правосуддя». Організація діяльності підрозділів дізнання органів Національної поліції України регламентовано на нормативному рівні положенням, затвердженим Наказом МВС України від 20.05.2020 № 405.

Інститут розслідування кримінальних проступків характеризується більшою швидкістю та ефективністю порівняно із досудовим слідством, що досягається за рахунок скорочення процесуальних строків, спрощення процесуальної форми та розширення системи процесуальних джерел доказів. Крім забезпечення швидкого розслідування кримінальних проступків, провадження у формі дізнання також покликане розвантажити слідчого і водночас сприяти максимально ефективному розслідуванню кримінальних правопорушень. Досягнення цієї мети можливе у випадку якісного функціонування нормативної моделі кримінального провадження, однак на сьогоднішній день про її досконалу правову визначеність стверджувати, нажаль, не можна.

Сучасна українська наука кримінального процесу не залишає поза увагою правові та практичні аспекти розслідування кримінальних проступків, однак попри наявні наукові розвідки та дослідження, велика частина питань правового регулювання та практичного застосування залишається без відповіді. У цій площині виникає багато проблемних питань, пов'язаних, зокрема, із: а) визначенням процесуального статусу дізнавача (хоча у ст.40-1 КПК України і передбачено, що дізнавач при здійсненні дізнання наділяється повноваженнями слідчого, процесуальні статуси цих суб'єктів мають певні відмінності); б) забезпеченням процесуальної самостійності дізнавача; в) недосконалою регламентацією питання, яке, фактично, є одним із фундаментальних – процесом доказуванням під час дізнання та визначенням процесуальних джерел доказів; г) унормуванням можливості здійснювати дізнавачем заходи забезпечення кримінального

провадження, проводити слідчі (розшукові) дії, повідомляти особі про підозру; г) іншими питаннями правозастосовного характеру (можливості/не можливості затримати особу за вчинення кримінального проступку; в більшості випадків дізнання проводиться в повному обсязі з проведенням усіх можливих слідчих (розшукових) дій, що невілює задуми законодавця про спрощення порядку; визначення строків дізнання, які фактично і не передбачені КПК України, але внаслідок судової практики вони іноді відраховуються із прив'язкою до строків розслідування нетяжких злочинів та ін.)

Важливість та необхідність забезпечення дієвості інституту дізнання в кримінальному провадженні та невирішеність значної кількості наукових, нормативних та практичних проблемних питань його функціонування підкреслюють актуальність теми наукової розвідки Гуцуляка Юрія Васильовича.

Обґрунтованість наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації, та їх достовірність.

Ознайомлення зі змістом дисертації Ю. В. Гуцуляка дозволяє стверджувати, що наукова робота містить усі необхідні елементи, притаманні дисертаціям на здобуття ступеня доктора філософії у галузі права. У дослідженні простежується структурна єдність, логічність, наукова та правова послідовність викладу матеріалу за темою дисертації, взаємопов'язаність усіх елементів дослідження.

Автор продемонстрував ґрунтовний аналіз значного масиву наукових джерел, нормативно-правових актів та правозастосовної практики (199 джерел), що дало змогу сформувати цілісну та належну методологічну та теоретичну базу для ґрунтованого дослідження і, як результат, сформувати обґрунтовані висновки та пропозиції.

Достовірність отриманих результатів підтверджується також використанням комплексу взаємопов'язаних загальнонаукових і спеціальних методів. Так, під час наукового дослідження автором, були використані: діалектичний метод як

загальнонауковий метод для з'ясування змісту інститутів, понять та явищ, котрі є складовими моделі нормативно-правового розуміння дізнання як форми досудового (розділи 1 – 3); метод аналізу – при виокремленні конкретних наукових положень стосовно розслідування кримінальних проступків у формі дізнання при розмежуванні такого складного явища, як досудове розслідування (розділи 1 – 3); метод синтезу наукових знань – з метою пізнання загальної проблематики дослідження стадії досудового розслідування у формах дізнання та досудового слідства (підрозділ 1.1, розділи 2 – 3); використання індуктивного методу наукового пізнання сприяло дослідженню норм кримінального процесуального права та доктринальних розробок для ідентифікації загальної проблематики провадження досудового розслідування у кримінальному провадженні. Дедуктивний метод дозволяє прийти до висновків щодо визначення стадій кримінального провадження, процесуального статусу учасників кримінального провадження, моделі провадження щодо кримінальних проступків у формі дізнання (підрозділ 1.1, розділи 2 – 3); історико-правовий метод у дисертації дозволив відстежити еволюцію явищ, що досліджуються, динаміку їхнього становлення та подальшого розвитку, насамперед, стан розробленості питання дізнання як форми розслідування кримінальних проступків (підрозділ 1.1); порівняльно-правовий (компаративістський) метод застосовується для порівняння вітчизняного кримінального, кримінального процесуального та іншого законодавства, що створює правові засади провадження щодо кримінальних проступків у формі дізнання, та відповідного зарубіжного законодавства з метою запозичення позитивного правового досвіду (розділи 2 – 3); прогностичний метод під час дослідження теоретичних і правових аспектів розслідування кримінальних проступків у формі дізнання у площині порівняльного аналізу (розділи 2 – 3); метод правового моделювання – для формування пропозицій для змін у чинне кримінально-процесуальне законодавство (розділи 2 – 3); системний метод дозволив

дослідити положення кримінального процесуального права у взаємодії з положеннями інших галузей права та не галузевих прикладних знань, визначити їх зв'язок один з одним та взаємний вплив (розділи 2 – 3); використання системно-структурного методу забезпечило комплексне вивчення проблемних питань визначення правової природи дізнання як форми досудового розслідування (розділи 1 – 3); а застосування герменевтичного методу створило підґрунтя для інтерпретації текстів нормативно-правових актів, які використані у дисертації (розділи 2 – 3); формально-юридичний метод застосовувався для аналізу норм чинного законодавства України з урахуванням правових позицій ЄСПЛ, що регулюють порядок проведення досудового розслідування у формі дізнання, а також при розробленні пропозицій щодо змін та доповнень чинного кримінального процесуального законодавства України в частині удосконалення нормативно-правової моделі розслідування кримінальних проступків у формі дізнання (розділи 2 – 3).

Враховуючи наведене, можна стверджувати про те, що викладені в дисертації наукові положення та сформувані висновки належним чином обґрунтовані та достовірні.

Наукова новизна одержаних результатів. Дисертація є комплексною науковою працею, в якій дисертантом отримано науковий результат у вигляді теоретично обґрунтованих положень щодо нормативно-правової моделі розслідування кримінальних проступків у формі дізнання, а також сформульовано науково обґрунтовані пропозиції щодо вдосконалення чинного кримінального процесуального законодавства і практики його застосування стороною обвинувачення, слідчими суддями та судами. Сформульовані висновки зроблені на основі не лише теоретичного наукового дослідження, а й на підставі опрацювання судової практики та аналізу чинного законодавства, включаючи практику ЄСПЛ.

З поміж результатів, котрі сформовані на підставі виконання дисертаційного дослідження, слід акцентувати увагу на:

- виокремленні дисертантом нормативно-правову модель розслідування кримінальних проступків у формі дізнання;
- запропоновано механізми врегулювання строків провадження дізнання шляхом встановлення шестимісячного строку досудового розслідування з моменту внесення відомостей до Єдиного реєстру досудових розслідувань або винесення постанови про початок досудового розслідування у порядку, встановленому ст. 615 Кримінального процесуального кодексу України, до дня повідомлення особі про підозру з метою підвищення ефективності дізнання;
- запропоновано шляхи вдосконалення застосування окремих заходів забезпечення кримінального провадження: з метою усунення колізійності норм щодо затримання за підозрою у вчиненні кримінального проступку в частині строків за рахунок виключення ч. 2 ст. 298-2 Кримінального процесуального кодексу України, визначення вимог щодо складання та форми протоколу про затримання за підозрою у вчиненні кримінального проступку;
- запропоновано, з метою визначення процесуального статусу речей і документів, які були вилучені під час особистого обшуку при затриманні чи під час огляду запропоновано доповнення щодо визнання їх тимчасово вилученим майном;
- удосконаленні класифікації суб'єктів, що здійснюють дізнання: 1) суб'єкти, до функцій яких належить виключно здійснення розслідування кримінальних проступків (дізнавач); 2) суб'єкти, які мають делеговані повноваження щодо здійснення розслідування кримінальних проступків в межах компетенції, передбаченої КПК України, та наряду із функцією розслідування виконують інші функції, передбачені чинним законодавством (особи, уповноважені на здійснення дізнання);

- удосконаленій характеристиці підрозділів дізнання та дізнавачів, як суб'єктів кримінального провадження за функціональним, право суб'єктним, комунікативним та санкційним блоками, з визначенням диференційних ознак дізнання та досудового слідства за цими критеріями;

- удосконаленні позиції щодо порядку затримання особи за підозрою у вчиненні кримінального проступку шляхом авторського визначення дефініції «законна вимога», пропозицій щодо усунення колізій між нормами ч. 2 ст. 298-2, ч. 4 ст. 298-2, ст. 211 КПК України, форми та змісту протоколу затримання за підозрою у вчиненні кримінального проступку;

- поглибленому подальшому розвитку необхідності розробки міжвідомчого нормативного акта, у якому уніфіковано будуть врегульовані функціонально-організаційні питання провадження дізнання незалежно від органу, до якого належить орган дізнання та чіткого переліку уповноважених службових осіб, які можуть бути наділені процесуальним статусом дізнавача (стор. 26-28 дисертації).

Ці та інші запропоновані новели та пропозиції вдосконалюють як наукове бачення цілісної моделі розслідування у формі дізнання, так і перспективи правотворчого процесу вдосконалення нормативно-правового забезпечення розслідування кримінальних проступків.

Практичне значення одержаних результатів. Викладені в дисертації положення, висновки та пропозиції мають значний науковий, теоретичний та практичний потенціал та можуть бути використані, зокрема:

- для удосконалення нормативно-правової бази, що регулює порядок провадження досудового розслідування у формі дізнання, особливо в частині оптимізації процедури, вдосконалення забезпечення прав та законних інтересів учасників кримінального провадження. Це може включати розробку відомих нормативно-правових актів Національної поліції України, вдосконалення існуючих нормативних документів, зокрема КПК України (у законотворчому процесі);

- у науково-дослідницькій сфері - результати дисертації можуть слугувати основою для подальших досліджень у галузі кримінального процесуального права, зокрема, зосереджених на процесі доказування. Вони також можуть сприяти розробці нових теоретичних та методологічних підходів до оптимізації діяльності органів досудового розслідування Національної поліції України;

- в освітньому процесі – викладені положення та результати дисертації можуть бути інтегровані у навчальні плани закладів вищої освіти, які готують спеціалістів у галузі права. Теоретичні та практичні рекомендації, котрі науково обґрунтовані в дисертації можуть бути запроваджені для використання при викладанні навчальних дисциплін «Дізнання», «Кримінальний процес», «Досудове розслідування», «Складання процесуальних документів на стадії досудового розслідування», у яких можуть бути впроваджені нові теми, змінено зміст навчальних програм, у частині висвітлення порядків провадження, провадження СРД, застосування заходів забезпечення, порядку доказування тощо (Акт впровадження результатів дисертації Гуцуляка Юрія Васильовича на тему «Нормативно-правова модель розслідування кримінальних проступків у формі дізнання» в освітній процес Львівського державного університету внутрішніх справ від 30.05.2024 № 34).

Повнота викладу наукових положень в опублікованих працях. Основні положення та висновки дисертації викладені у трьох наукових публікаціях, з яких три статті у фахових виданнях України та двох тез доповідей на наукових конференціях. Це забезпечує належну апробацію результатів дослідження.

Оцінка змісту та оформлення дисертації.

Дисертаційна робота Гуцуляка Юрія Васильовича «Нормативно-правова модель розслідування кримінальних проступків у формі дізнання», викладена українською літературною мовою. Структура роботи відповідає вимогам МОН

України та положенню про присудження ступеня доктора філософії. Вона структурована і складається із вступу, трьох розділів, що поєднують дев'ять підрозділів, висновків, списку використаних джерел (199 найменувань) та двох додатків.

Анотація у стислій формі представляє основні тези дисертаційного дослідження, найважливіші результати дослідження, наводить перелік публікацій, в яких викладені основні результати представленого дослідження. Анотація викладена українською і англійською мовами.

Розділ I. «Методологічна основа дослідження нормативно-правової моделі дізнання кримінальних проступків» складається із двох підрозділів.

У підрозділі 1.1. «Стан наукових досліджень щодо дізнання як форми розслідування кримінальних проступків» (стор. 31-42), проведено комплексний аналіз реального стану наукових досліджень у сучасній вітчизняній кримінально-правовій науці, на основі етапних змін у кримінальному процесуальному законодавстві та за історичними періодами.

У підрозділі 1.2. «Наукові методи дослідження дізнання кримінальних проступків» (стор. 42-56), із застосуванням комплексного підходу до використання методів наукового дослідження, сформовано методологічну програму з акцентом на застосування аксіологічного підходу, та його векторного застосування для забезпечення рівності врахування публічних та приватних інтересів під час провадження у формі дізнання.

Розділ II. «Кримінальна процесуальна природа дізнання кримінальних проступків» складається з чотирьох підрозділів.

У підрозділі 2.1. «Поняття дізнання кримінальних проступків як форми досудового розслідування» (стор. 60-78) аналізується нормативне закріплення поняття дізнання як форми досудового розслідування кримінальних проступків, дифеніційовані підходи науковців щодо змісту дізнання, міжнародний досвід

запровадження у національні системи кримінальної юстиції дізнання, і на підставі такого масиву через виокремлення притаманних дізнанню ознак, подано змістовне понятійне розуміння дізнання як форми досудового розслідування кримінальних проступків.

У підрозділі 2.2. «Мета і завдання дізнання кримінальних проступків» (стор. 78-95), автором проаналізовано визначену в законодавстві мету та завдання дізнання. Такий аналіз зроблено в контексті наукових розробок та пошуків вітчизняної кримінально-процесуальної науки та у призмі рішень ЄСПЛ і національної процесуального законодавства.

Підрозділ 2.3. «Суб'єкт провадження дізнання кримінальних проступків» (стор. 95-119) присвячений визначенню процесуального статусу суб'єктів провадження кримінальних проступків. Імпонує те, що автор розглядає процесуальний статус не лише як правове наповнення правами та обов'язками відповідного суб'єкта провадження, а й аналізує зміст з позиції визначення правового статусу з наповненням його процесуальними гарантіями, відповідальність тощо. Досліджується процесуального статусу суб'єкта, який проводить дізнання, а також на похідних від нього категоріях, таких як: правовий статус і правове становище.

У підрозділі 2.4. «Належна правова природа дізнання кримінальних проступків» (стор. 119-129) автор слушно досліджує правовий зміст дізнання на основі наукових досліджень поняття кримінального проступку. Звертає увагу на існуючі нормативні колізії та особливості визначення дізнання як системи, характеризує дізнання з позиції нормативної моделі провадження кримінальних проступків. Обраний стиль дослідження, дозволяє автору зробити ряд обгрутованих висновків про необхідність внесення змін до Кримінального процесуального кодексу України, а також запропонувати проекти змін до законодавства.

Розділ III. «Особливості належної правової процедури дізнання кримінальних проступків» складається з трьох підрозділів.

У підрозділі 3.1. «Кримінальна процесуальна характеристика окремих етапів дізнання», автором докладно опрацьовано основні етапи розслідування кримінальних проступків. Таке дослідження здійснено з аналізом чинного кримінального процесуального законодавства, яке включає в себе не лише норми Кримінального процесуального кодексу України, але і підзаконні нормативно-правові акти, рішення ЄСПЛ. Такий підхід очікувано дає змогу автору визначити окрему неповноту та прогалини нормативного забезпечення розслідування кримінальних проступків. Твердження автора доведені на основі прикладів правозастосовчої практики, а також рішень Конституційного Суду України.

У підрозділі 3.2. «Застосування заходів забезпечення кримінального провадження під час розслідування у формі дізнання», розкрито зміст заходів забезпечення у їх системі. Така система розглядається автором як в межах всього кримінального провадження, так і як система внутрішня - в межах самих заходів забезпечення. Автор приходить до слушного висновку, що заходи кримінального процесуального примусу є ширшим поняттям, ніж заходи забезпечення кримінального провадження. Під час аналізу переліку заходів забезпечення кримінального провадження, автор також звертає увагу на нормативну недосконалість правового регулювання застосування заходів забезпечення кримінального провадження і розглядаючи їх зміст широко аналізує судову практику їх застосування.

Підрозділ 3.3. «Особливості проведення окремих слідчих (розшукових) дій» присвячений підставам, порядку, умовам проведення окремих слідчих (розшукових) дій під час розслідування кримінальних проступків. Проведено дослідження змістовного розуміння поняття слідчих (розшукових) дій, автор загострив увагу на проведенні процесуальних дій, проведення яких передбачено

відібрання пояснень, проведення медичного освідування, отримання висновку спеціаліста та зняття показань з технічних приладів, вилучення знарядь і засобів вчинення кримінального проступку тощо. Автор на підставі дослідження сформував ряд доповнень до Кримінального процесуального кодексу України, зокрема ст.ст. 223, 224, 228, 229, 232, 234, 236, 237, 240, 242.

Дисертація містить висновки до кожного розділу, узагальнені висновки, список використаних джерел та додатки.

Дисертація виконана українською мовою та науковим стилем.

Зауваження щодо оформлення та змісту дисертації, запитання до здобувача

Загалом позитивно оцінюючи дисертацію Гуцуляка Юрія Васильовича, водночас необхідно звернути увагу на деякі положення, що могли б слугувати предметом подальших наукових досліджень або дискусії під час публічного захисту.

1. Досліджуючи у підрозділі 1.1. стан наукових пошуків щодо дізнання як форми розслідування кримінальних проступків, автор зосередив свою увагу в основному на аналізі монографічних робіт за кількома основними часовими етапами: за часів чинності КПК України 1960 року та з моменту прийняття КПК України 2012 року. Однак, основні риси дізнання як форми досудового розслідування мали прояв задовго до прийняття КПК 1960 року, що було б доречно висвітлити в межах дисертаційного дослідження. Слід враховувати, що в історичному розвитку дізнання пройшло шлях від розшукової діяльності, що здійснювалась відповідно до норм звичаєвого права до її нормативного врегулювання, починаючи від Статуту кримінального судочинства 1864 року та наступних кримінальних процесуальних кодексів. У цьому контексті було б цікавим почути від дисертанта про його обізнаність щодо існування дізнання в дорадянському періоді.

2. Під час з'ясування змісту поняття дізнання, автором зазначаються основні риси дізнання у законодавстві деяких іноземних держав (підрозділ 2.1). Крім того, автором наголошено на тому, що «в переважній більшості країн дізнання є основною формою досудового провадження та присутній у кримінальному процесі держави незалежно від типу кримінального процесу та форми судочинства, хоча і має у різних країнах певні особливості» (стор. 64-66). Водночас, автором не проведено детального аналізу ознак здійснення дізнання, зокрема, в Австрії, Іспанії, Німеччині, Франції, США, та не розглянуто питання можливості використання досвіду іноземних держав у національній правовій системі. Аналіз міжнародного досвіду врегулювання окреслених питань значно б підвищив повноту дослідження та дозволив би врахувати позитивні моменти задля покращення національного кримінального процесуального законодавства.

3. Архітектоніка дисертаційної роботи дозволила автору в основному повно та всебічно розкрити предмет дослідження. Водночас, у дисертації відсутнє дослідження особливостей здійснення дізнання в умовах воєнного стану. Слід брати до уваги, що за період дії правового режиму воєнного стану до КПК України вносились зміни та доповнення 30-тьма законами, які, зокрема, стосувались і деяких особливостей розслідування кримінальних проступків. Правовий аналіз нормативних положень щодо особливостей здійснення дізнання в умовах воєнного стану сприяв би всебічному аналізу піднятої проблематики та був би важливим елементом у контексті встановлення нормативно-правової моделі розслідування кримінальних проступків.

4. З метою удосконалення нормативної моделі здійснення дізнання автором у розділах другому та третьому наводиться низка пропозицій щодо внесення змін до Кримінального процесуального кодексу України, зокрема, щодо уточнення статусу дізнавача та керівника органу дізнання (стор.128), щодо додавання згадки про дізнавача, як суб'єкта здійснення заходів забезпечення

кримінального провадження, проведення слідчих (розшукових) дій, повідомлення про підозру (стор. 181), удосконалення процедури затримання під час дізнання (стор. 182-183) та інші пропозиції. Крім того, автор доводить, що викладені в дисертації положення, висновки та пропозиції мають значний науковий, теоретичний та практичний потенціал та можуть бути використані у законотворчому процесі (стор. 28-29). Саме тому, задля удосконалення нормативно-правової бази, що регулює порядок досудового розслідування у формі дізнання автору доцільно було сформулювати пропозиції до конкретних статей КПК України у проекті Закону та запропонувати їх зміст на сторінках дисертації, зокрема, у її додатках.

5. У підрозділі 3.3. автор цілком обґрунтовано піднімає проблему сутності процесуальних джерел доказів у кримінальних провадженнях про кримінальні проступки. Зокрема, на стор. 174 дисертації автор вказує на те, що «існує невідповідність між загальними нормами, які регламентують питання доказів і доказування та спеціальними нормами, що стосуються виключно дізнання». Також автор наголошує на необхідності внесення системних змін до кримінального процесуального законодавства в частині визначення додаткових джерел доказів при провадженні дізнання (стор. 175). Водночас, належної аргументації зроблених висновків у тексті дисертації не міститься. Саме тому хотілось би під час публічного захисту почути думку дисертанта з приводу невідповідності загальних і спеціальних норм, що регламентують питання доказування під час дізнання.

Проте наведені зауваження мають виключно науковий дискусійний характер, можуть слугувати підґрунтям для наукової полеміки під час публічного захисту дисертації та не знижують наукову цінність дослідження.

Відсутність конфлікту інтересів. Офіційний опонент не має реального чи потенційного конфлікту інтересів щодо здобувача та/або його наукових керівників.

ВИСНОВОК:

дисертація Гуцуляка Юрія Васильовича на тему «Нормативно-правова модель розслідування кримінальних проступків у формі дізнання» є самостійною, комплексною, завершеною науковою працею, що містить обґрунтовані нові наукові результати проведеного пошуку, розв'язують конкретне наукове завдання, яке полягає у дослідженні нормативно-правової моделі розслідування кримінальних проступків у формі дізнання, а також формуванні науково обґрунтованих рекомендацій щодо вдосконалення чинного законодавства і практики його застосування.

Дисертація повністю відповідає вимогам до оформлення дисертації, затвердженої наказом МОН України від 12 січня 2017 року № 40 та Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 року № 44 (із змінами, внесеними згідно з Постановою Кабінету Міністрів України № 502 від 19 травня 2022 року), а її автор – Гуцуляк Юрій Васильович – заслуговує на присудження наукового ступеня доктора філософії з галузі знань 08 «Право» за спеціальністю 081 «Право».

ОФІЦІЙНИЙ ОПОНЕНТ:

Доктор юридичних наук, професор,
завідувач кафедри кримінального процесу
та організації досудового слідства
ННІ № 1 Харківського національного
університету внутрішніх справ

Тетяна ФОМІНА